§ 2
Valkretsindelning vid val till regionfullmäktige 2022

Ärendebeskrivning

Indelning i valkretsar inför valet 2022 måste beslutas av regionfullmäktige senast den 31 oktober 2021. Kommunerna i regionen ska inför beslutet ha fått tillfälle att yttra sig över förslaget till valkretsindelning. Beslutet ska för att gälla även fastställas av länsstyrelsen.
Regionstyrelsens valkretsberedning beslutade den 20 maj 2021 att remittera förslag till länets kommuner om att regionen vid val till regionfullmäktige 2022 ska delas in i samma tolv valkretsar som vid valet till dåvarande landstingsfullmäktige 2018. Remissbehandlingen har visat att länets kommuner tillstyrker eller inte har något att invända mot valkretsberedningens förslag.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Förslag och yrkande

Ordförande yrkar bifall till regiondirektörens förslag och finner att beredningen bifaller förslaget. Ordförande yrkar sedan bifall till förslag till tilläggsbeslut från M, S, V, C, MP och KD och finner att beredningen bifaller förslaget.

Valkretsberedningens beslut

Valkretsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta följande.

1. Vid val till regionfullmäktige 2022 delas Region Stockholm in i tolv valkretsar:
    - Stockholm 1 (Södermalm-Enskede)
    - Stockholm 2 (Bromma-Kungsholmen)
    - Stockholm 3 (Norrmalm-Östermalm-Gamla stan)
    - Stockholm 4 (Östra Söderort)
    - Stockholm 5 (Västra Söderort)
    - Stockholm 6 (Yttre Västerort)
    - Sydväst (Botkyrka, Salem, Södertälje, Nykvarn)
    - Sydost (Haninge, Huddinge, Nynäshamn)
    - Ost (Lidingö, Nacka, Tyresö, Värmdö)
    - Nordost (Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker)
    - Nord (Sollentuna, Solna, Sundbyberg)
    - Nordväst (Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby)

2. Regionstyrelsen uppdras att i samråd med Stockholms stad genomföra en översyn av Region Stockholms indelning i valkretsar inför valet till regionfullmäktige 2026.

Protokollsanteckning
Fredrik Saweståhl (M), Magnus Persson (C), Jan-Ove Stefanson (KD och Jon Karlfeldt (MP) önskade notera ett förtydligande till tilläggsyrkandet (bilaga)

Regionstyrelsens valkretsberedning 2021-08-31
RS 2021-0407, Valkretsindelning vid val till regionfullmäktige 2022

Protokollsanteckning

Även om valkretsindelningen med den nu gällande vallagen aldrig påverkar mandatfördelningen partierna sinsemellan, gör kombinationen av många valkretsar i Region Stockholm, ett ökande antal partier som tar plats i regionfullmäktige, samt att antalet utjämningsmandat är fixerat till 10% av mandaten i vallagen, att fördelningen av mandat till kandidater ***inom*** partierna är svårförutsägbar och i relativt stor grad beroende av hur respektive parti väljer att anta listor. Återföring av fasta mandat, som nyligen infördes i vallagen i det goda syftet att säkerställa proportionalitet mellan partierna, bidrar till detta. Återföring av mandat skedde de facto i mandatfördelningen i regionvalet 2018. Dessa effekter syns särskilt för kandidater inom små partier. Den ökande skevheten i befolkning mellan regionvalkretsarna, där de största valkretsarna i norr växer snabbare än de minsta inom Stockholms stad, förvärrar ytterligare denna problematik över tiden. Ett minskat antal valkretsar skulle förvisso förändra väl inrotade valkretsgränser i länet, men också minska denna problematik.

Vi anser inte att tiden är mogen för en sådan förändring i valet 2022, men vill göra ett medskick till förvaltning och nästkommande valkretsberedning att inför valet 2026 också utreda andra alternativ än nollalternativet (dvs oförändrade valkretsar). Detta skulle exempelvis kunna vara:

- Att sammanlägga kommunvalkretsarna inom Stockholms stad två och två, så antalet minskar till tre. Detta kan antingen ske ensamt eller kombineras med en motsvarande proportionell minskning av antalet valkretsar som omfattar regionens övriga kommuner, till fyra eller fem valkretsar omfattande övriga kommuner.
- Ett mer drastiskt förslag är att minska till endast tre valkretsar: Stockholms stad (Sammanläggning av valkrets I – VI), Norr (sammanläggning av Nordväst, Norr, Nordost) och Syd (sammanläggning av Sydväst, Sydost och Ost).

Detta arbete bör ske i nära samarbete med Stockholms stads valnämnd, dels för att inte resurser både hos regionen och staden ska behöva göra dubbelarbete, dels för att besluten om kommunvalkretsar i staden respektive regionvalkretsar i regionen är logiskt och juridiskt sammanlänkade, och beredningsarbetet därför bör ske parallellt.

Eventuella valkretsförändringar är en process som kommer behöva ta lång tid och också förväntas påverka de politiska partierna som i varierande mån organiserat sig efter nuvarande valkretsindelning. Exempelvis nomineringsprocesser påbörjas innan beslutet om valkretsindelning formellt tas och pågår för närvarande för fullt i våra olika partier. Ett förslag om valkretsar inför 2026 bör därför finnas framme för diskussion minst ett år innan det formellt behöver beslutas i regionfullmäktige och skickas till länsstyrelsen.

Fredrik Saweståhl (M) Magnus Persson (C)

Jan-Ove Stefansson (KD) Jon Karlfeldt (MP)

Regionledningskontoret
Fredrik Åstedt

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-08-13

RS 2021-0407

Valkretsberedningen

Valkretsindelning vid val till regionfullmäktige 2022

Regionledningskontorets förslag till beslut

Valkretsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Vid val till regionfullmäktige 2022 delas Region Stockholm in i tolv valkretsar:
>
> 1. Stockholm 1 (Södermalm-Enskede)
> 2. Stockholm 2 (Bromma-Kungsholmen)
> 3. Stockholm 3 (Norrmalm-Östermalm-Gamla stan)
> 4. Stockholm 4 (Östra Söderort)
> 5. Stockholm 5 (Västra Söderort)
> 6. Stockholm 6 (Yttre Västerort)
> 7. Sydväst (Botkyrka, Salem, Södertälje, Nykvarn)
> 8. Sydost (Haninge, Huddinge, Nynäshamn)
> 9. Ost (Lidingö, Nacka, Tyresö, Värmdö)
> 10. Nordost (Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker)
> 11. Nord (Sollentuna, Solna, Sundbyberg)
> 12. Nordväst (Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby)

Sammanfattning

Indelning i valkretsar inför valet 2022 måste beslutas av regionfullmäktige senast den 31 oktober 2021. Kommunerna i regionen ska inför beslutet ha fått tillfälle att yttra sig över förslaget till valkretsindelning. Beslutet ska för att gälla även fastställas av länsstyrelsen.

Regionstyrelsens valkretsberedning beslutade den 20 maj 2021 att remittera förslag till länets kommuner om att regionen vid val till regionfullmäktige 2022 ska delas in i samma tolv valkretsar som vid valet till dåvarande landstingsfullmäktige 2018 (RS 2021-0407). Remissbehandlingen har visat att länets kommuner tillstyrker eller inte har något att invända mot valkretsberedningens förslag.

Regionledningskontoret föreslår därför att regionfullmäktige beslutar att vid val till fullmäktige 2022 delas Region Stockholm in i samma tolv valkretsar som vid valet till dåvarande landstingsfullmäktige 2018.

Bakgrund

Lagreglering
För val till riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige ska det enligt vallagen (2005:837) finnas geografiskt avgränsade områden för vilka det ska väljas ledamöter till den beslutande församling valet gäller (valkretsar). En region är en enda valkrets vid val till regionfullmäktige, om inte fullmäktige beslutar att dela in regionen i två eller flera valkretsar. Indelningen i valkretsar ska, sedan kommunerna inom regionen har fått tillfälle att yttra sig, beslutas av regionfullmäktige senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen ska gälla för första gången. För att gälla ska beslutet vara fastställt av länsstyrelsen. Enligt Länsstyrelsen i Stockholms län måste regionfullmäktige fatta ett nytt beslut om valkretsindelning inför valet 2022, även om inga ändringar skulle önskas jämfört med indelningen i valet 2018.

Vallagen innehåller även bestämmelser om valkretsarnas utformning. Utgångspunkt är att en valkrets ska omfatta en eller flera kommuner. En valkrets bör utformas så att den kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. Den bör ha en sammanhängande gränslinje. En del av en kommun får bilda en valkrets tillsammans med en annan kommun, en del av en annan kommun eller delar av andra kommuner, om valkretsen annars inte kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. En kommun får också delas in i två eller flera valkretsar, om man på så sätt kan uppnå en lämpligare valkretsindelning. Om en kommun delas in i två eller flera valkretsar för val till regionfullmäktige och om kommunen är indelad i valkretsar för val till kommunfullmäktige, ska gränsen för en valkrets för val till regionfullmäktige sammanfalla med gränsen för en valkrets för val till kommunfullmäktige.

Vallagen föreskriver att mandaten i regionfullmäktige i en region som är indelad i valkretsar består av fasta valkretsmandat och utjämningsmandat. Nio tiondelar av mandaten är fasta valkretsmandat. Om talet blir brutet när antalet fasta valkretsmandat beräknas, ska det rundas av till närmaste lägre hela tal. Återstående mandat är utjämningsmandat. Av de 149 mandaten i Region Stockholms regionfullmäktige är alltså 134 mandat fasta valkretsmandat och 15 utjämningsmandat.

Om en region är indelad i valkretsar ska, enligt vallagen, länsstyrelsen senast den 30 april det år då ordinarie val ska hållas besluta hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets ska ha. Det ska göras på följande sätt. Antalet personer som har rösträtt i regionen delas med antalet fasta valkretsmandat och därefter delas antalet personer som har rösträtt i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet som har rösträtt i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får den valkretsen ett mandat. Om inte alla fasta valkretsmandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. När överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, ska lotten avgöra vilken valkrets som ska få mandatet.

Valkretsindelning 2018
Inför valet 2018 beslutade dåvarande landstingsfullmäktige den 17 oktober 2017 (LS 2016-0589) att fastställa landstingskommunens indelning i tolv valkretsar:

1. Stockholm 1 (Södermalm-Enskede)
2. Stockholm 2 (Bromma-Kungsholmen)
3. Stockholm 3 (Norrmalm-Östermalm-Gamla stan)
4. Stockholm 4 (Östra Söderort)
5. Stockholm 5 (Västra Söderort)
6. Stockholm 6 (Yttre Västerort)
7. Sydväst (Botkyrka, Salem, Södertälje, Nykvarn)
8. Sydost (Haninge, Huddinge, Nynäshamn)
9. Ost (Lidingö, Nacka, Tyresö, Värmdö)
10. Nordost (Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker)
11. Nord (Sollentuna, Solna, Sundbyberg)
12. Nordväst (Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby)

Dåvarande landstingsfullmäktige beslutade i samma ärende 2017 att inför valkretsindelningen 2022 föreslå landstingsstyrelsen att göra en översyn av den geografiska indelningen av valkretsar.

Valkretsberedningens arbete
I reglemente för regionstyrelsen (senast reviderat i RS 2021-0083) anges att styrelsen inför allmänna val ska tillsätta en valkretsberedning. Regionstyrelsens valkretsberedning ansvarar, enligt instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar (senast reviderad i RS 2021-0082), för att föreslå om Region Stockholm i val till fullmäktige ska vara en valkrets eller indelas i av beredningen föreslagna valkretsar.

Valkretsberedningen beslutade den 20 juni 2021 att remittera förslag till länets kommuner om att regionen vid val till regionfullmäktige 2022 ska vara indelad i samma tolv valkretsar som vid valet till dåvarande landstingsfullmäktige 2018. Valkretsberedningen beslutade även att uppdra åt regiondirektören att senast den 31 augusti 2021 återkomma med slutligt förslag till valkretsindelning av regionen vid val till regionfullmäktige 2022.

Länets kommuner har yttrat sig över det remitterade förslaget i enlighet med följande:

- Tillstyrker förslaget: Upplands-Bro och Vallentuna.
- Har inget att erinra mot förslaget: Botkyrka, Haninge, Lidingö, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Sigtuna, Stockholm, Sundbyberg och Södertälje.
- Avstår från att besvara remissen: Huddinge och Sollentuna
- Har inte inkommit med svar: Danderyd, Ekerö, Järfälla, Norrtälje, Salem, Solna, Tyresö, Täby, Upplands Väsby, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Regionledningskontoret konstaterar att länets kommuner under remissbehandlingen antingen tillstyrkt eller inte haft några invändningar mot valkretsbredningens förslag att Region Stockholm vid val till regionfullmäktige 2022 delas in i samma tolv valkretsar som vid valet till dåvarande landstingsfullmäktige 2018. Regionledningskontoret föreslår därför att regionfullmäktige fastställer valkretsindelning i enlighet med det remitterade förslaget.

Utifrån information från Valmyndigheten om antal röstberättigade per den 1 mars 2021 skulle en indelning i tolv valkretsar ge fördelningen nedan av fasta mandat. Länsstyrelsen beslutar senast den 30 april 2022 om slutlig fördelning av hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets ska ha.

Valkrets	Röst-berättigade 2021	Fasta mandat 2021	Fasta mandat 2018	Fasta mandat 2014	Fasta mandat 2010
Stockholm 1	139 310	10	11	11	11
Stockholm 2	122 224	9	9	9	9
Stockholm 3	128 640	9	9	10	10
Stockholm 4	123 808	9	9	9	9
Stockholm 5	120 623	9	9	9	9

Stockholm 6	118 920	9	9	9	9
Sydväst	165 393	12	12	12	12
Sydost	175 307	13	13	13	13
Ost	185 949	14	13	13	14
Nordost	199 815	15	15	15	15
Nord	158 772	12	12	11	11
Nordväst	175 744	13	13	13	12
Summa	**1 814 505**	**134**	**134**	**134**	**134**

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm som inte kan hanteras inom beslutade ramar.

Hans-Erik Malmros
Tf. regiondirektör

Rickard Sundbom
Administrativ direktör

Beslutsexpediering
1. Länsstyrelsen

Godkänd av Hans-Erik Malmros, 2021-08-13